

**УКРАЇНСЬКО-ТУРЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ:
МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРЕШКОДИ
Міжнародний експертний круглий стіл
(Київ, 3 липня 2014 р.)**

Міжнародний експертний круглий стіл “Українсько-турецькі відносини на сучасному етапі: можливості та перешкоди” відбувся у Києві 3 липня 2014 року. Захід було проведено з ініціативи Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України, Київського офісу Інституту Кеннана і Центру стратегічних досліджень МЗС Туреччини за підтримки РНБО України, Посольства Туреччини в Україні, Посольства України в Туреччині, Турецької агенції з кооперації та координації (ТІКА) та Секретаріату ГУАМ.

У круглому столі взяли участь двадцять експертів, науковців і посадовців з України і Туреччини, які високо оцінили проведений захід і висловили сподівання на майбутню співпрацю.

Із привітальним словом до учасників звернувся Генеральний Секретар ГУАМ В. Чечелашвілі. Привітального листа надіслав Надзвичайний і Повноважний посол України в Туреччині С. В. Корсунський. Він наголосив – проведення міжнародного круглого столу з питань українсько-турецьких відносин за участі кращих представників експертного середовища двох країн, є в сьогоднішніх складних умовах надзвичайно актуальним. Україна розглядає Туреччину як одного з ключових партнерів на міжнародній арені: “Наші взаємини позбавлені проблем політичного характеру і ґрунтуються виключно на принципах добросусідства й взаєморозуміння, характеризуються високим рівнем довіри. Ми високо цінуємо принципову позицію Туреччини, яку вона зайняла у питанні підтримки територіальної цілісності України”.

Доповідь “Сучасне бачення українсько-турецьких взаємин та співробітництво у сфері безпеки” виголосив Надзвичайний і Повноважний посол Республіки Туреччина в Україні Йонет Джан Тезель. Турецька сторона визнає право нашої держави захищати свій суверенітет і підтримує ініціативи Президента України, спрямовані на деескалацію напруженості навколо нашої країни. Україна і Туреччина є ключовими країнами, від яких значною мірою залежать міжнародний клімат та безпекова ситуація у регіоні Чорного моря і Східної Європи в цілому, країни поєднують спільність багатьох національних інтересів, об’єктивно обумовлена необхідність співпрацювати як на двосторонньому, так і на багатосторонньому рівнях. Заст. гол. Департаменту Європи МЗС України О. Чубрикова у промові “Туреччина й Україна: погляд у майбутнє” привітала учасників експертного круглого столу та нагадала, що “перед нами постали нагальні завдання із забезпечення високої динаміки політичного діалогу, передусім на найвищому рівні”. Тому програма круглого столу включала широке коло питань двосторонніх стосунків України і Туреччини, зокрема чорноморської безпеки, економічних відносин, транспорту та енергетики, співробітництва у галузях науки, освіти і культури. Особливу увагу учасники дискусії приділили найбільш актуальним проблемам, які турбують обидві країни, таким як ситуація в окупованому Росією Криму та навколо нього, становище кримських татар, безпека і припинення бойових дій на Донбасі, криза на Близькому Сході і стан справ у Сирії та Іраку.

Так, проф. др. Алі Ресуль Усул, голова Центру стратегічних досліджень МЗС Туреччини, що очолив делегацію турецьких гостей, у своїй доповіді розглянув турецьку зовнішню політику у контексті зміни міжнародного безпекового середовища. На його думку, Київ і Анкара, знаходячись на перетині двох світів – Західного та Східного, історично приречені відігравати роль “мосту дружби” між ними, збалансовано розвивати співпрацю з усіма партнерами: “Ми маємо давні культурні й історичні зв’язки, потужний досвід взаємовигідної практичної співпраці, схожі зовнішньополітичні підходи до актуальних світових питань”. Заст. Секретаря РНБО України д. політ. н., проф. Олександр Литвиненко проаналізував міжнародне й, зокрема, турецько-українське співробітництво в галузі безпеки. Він наголосив – нас поєднують і спільні цілі, побудовані на прагненні інтегруватися до Європейського Союзу, що є запорукою забезпечення в наших державах верховенства демократичних цінностей та стандартів, гарантування прав і безпеки громадян. Голова комісії з проблем безпеки Криму РНБО України М. Паламарчук у доповіді “Українсько-турецьке співробітництво в галузі безпеки та виклики сучасності” торкнувся взаємодії у науково-технологічній і військово-технічній сферах та висловив впевненість, що, маючи потужну науково-дослідну, інтелектуальну та технологічну базу, у т. ч. у сфері авіації та космосу, наші країни здатні спільно виробляти високоякісну продукцію. Директор програм міжнародної політики та безпеки Центру Разумкова О. Мельник провів аналіз безпекового стану на Сході України в контексті сучасних загроз, майбутніх ризиків, існуючих та можливих політичних і військових стратегій протидії.

Для обох країн пріоритетним залишається забезпечення інтересів кримськотатарського народу, який завдяки підтримці з боку України отримав можливість повернутися на історичну батьківщину та розпочати процес національного відродження, але раптом опинився на окупованій території. У цьому зв’язку експерт Інституту сходознавства ім. А. Ю. Кримського С. Данилов доповів про результати експертизи “Іслам у Криму під російською окупацією: сьогодення та сценарії майбутнього”. Турецький експерт з ун-ту Атилим Х. А. Карасар розглянув роль Криму у питанні українсько-турецьких відносин.

З моменту здобуття Україною незалежності, стосунки між Україною та Туреччиною динамічно розвивалися та набули у 2011 році статусу стратегічного партнерства, а країни стали важливими торговельно-економічними партнерами. Конкретними досягненнями у цьому плані стало заснування механізмів двосторонньої взаємодії – Стратегічної ради високого рівня, запровадження безвізового режиму короткострокових поїздок громадян. Ми маємо усі передумови для підтримання двосторонньої торгівлі на високому рівні, реалізації великого виробничого, наукового, сировинного, людського та інвестиційного потенціалу. Актуальним питанням як для України, так і для Туреччини, є диверсифікація поставок енергоресурсів. Про це говорили у своїх виступах директор Департаменту торговельно-економічного співробітництва Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Р. Осипенко (“Розбудова торговельно-економічного співробітництва між Україною та Туреччиною”), доктор кафедри міжнародних відносин Середньосхідного ун-ту О. Ф. Танрисевр (“Туреччина й Середня Азія: виміри безпеки, енергетики та ідентичності”), помічник заст. секр. РНБО України Р. Рукомеда (“Нові можливості для України в галузі енергетики”), голова робочої групи з митних питань транспорту ЄЕК ООН О. Федоров (“Потенціал нових проектів ОЧЕС у подоланні бар’єрів сполучення Україна-Туреччина”).

Крім того, важливим є розвиток гуманітарного виміру у відносинах між українським і турецьким народами, активізація академічних контактів між науковими та політологічними центрами двох країн, завдання яких – досліджувати сторінки минулого та сучасні тенденції, надавати практичні рекомендації владним структурам

та бізнесовим колам. Про це йшлося у виступах Вугара Іманбейлі, координатора програми обміну та стажувань Еразмус кафедри політології та міжнародних відносин ун-ту Стамбул Шехір “Розуміння української політики в Туреччині”, А. Жумаділова “Тюркський чинник у регіональній перспективі на прикладі Центральної Азії”, атакше з питань культури та інформації Посольства Республіки Туреччини у Києві Б. Йилдиза “Можливості співробітництва у сфері культури та туризму” та директора Інституту Кеннана в Україні Я. Пилинського “Українсько-турецькі культурні взаємовідносини”.

У заключному слові посол Туреччини в Україні пан Йонет Джан Тезель зазначив, що ця ініціатива була першою у своєму роді у двосторонніх українсько-турецьких стосунках і її варто продовжувати та розвивати. “Тепер ми бачимо, що це – нова Україна, і ми будемо співпрацювати з цією новою Україною на нових засадах, і ми готові зробити все, що від нас залежить, щоб наповнити змістом стратегічне партнерство, угоду про яке було укладено між нашими країнами”, – сказав посол.

Захід було проведено у рамках проекту “Демократія як запорука безпеки: криза безпеки в Україні”, що фінансується Програмою публічної дипломатії НАТО та Інститутом Кеннана.

І. М. Дрига